

Kotschy Karol (1789-1856)

Słynny pomolog z Ustronia

Urodził się 26 stycznia 1789 roku w Cieszynie (Teschen), w rodzinie nauczyciela Jana Gotfryda Kotschy. W latach 1807-1810 studiował teologię ewangelicką na Uniwersytecie w Lipsku, gdzie uczęszczał też na wykłady z botaniki i medycyny. W okresie tym odbył pieszą podróż do Francji i do Szwajcarii, gdzie w Yverdon zetknął się ze słynnym pedagogiem Johannem Heinrichem Pestalozzim.

W roku 1810 objął w Ustroniu (Ustron) obowiązki pastora, które pełnił aż do śmierci. Dał się tu poznać jako dobry kaznodzieja, założył Ustrońskie Bractwo Trzeźwości, był nadzwyczaj aktywny w dziedzinie polsko-ewangelickiego piśmiennictwa. W roku 1833 przerobił brzeskie wydanie katechizmu Lutra i wydał w Brnie pt. „Katechizm doktora Marcina Luthera”. Do katechizmu tego dołączył kazanie przeciw pijaństwu „Gorskie kapki ale zdrowe, kazanie na półwiekowy jubileusz zboru w Wiśle”, „Słowa nabożne”, cztery pieśni okolicznościowe oraz dodatek obejmujący początki nauki czytania po polsku. Dodatek ten rozszerzył później i wydał w roku 1853 jako elementarz języka polskiego. Ponadto w roku 1844 ułożył dla szkół podręcznik „Historie biblijne czyli dzieje Starego i Nowego Testamentu”, którego rozpowszechnianie zostało wstrzymane przez władze, a w roku 1853 wydał w Cieszynie przetłumaczone przez siebie na polski niemieckie i czeskie „Pieśni pogrzebne i szkolne”.

Największy rozgłos zyskał sobie jako pomolog oraz propagator sadownictwa, warzywnictwa i kwaciarstwa. W roku 1844 wydał w Brnie „Książeczkę o sadach i owocu względem nabywania, wychowania, pożytkowania, z baczeniem osobliwym na położenie klimatu śląskiego”. Jego dobra znajomość beskidzkiej flory, potwierdzona publikowanymi na łamach „Biuletynu Sekcji Przyrodniczej Śląskiego Towarzystwa Kultury Ojczystej” komunikatami (m.in. „Über ein auf der Barania gefundenes rothblühendes *Sedum*” i „*Tozzia alpina* L. auf der Barania entdeckt” w roku 1827), ściągała do Ustronia śląskich botaników tej miary, co Max Wichura czy Julius Milde.

W roku 1848 wybrany został w okręgu bielskim do Zgromadzenia Narodowego we Frankfurcie, jako zastępca posła van der Strassa. Jego poglądy połączyły go z liberalną większością w Zgromadzeniu i w cieszyńskich „Nowinach dla Ludu Wiejskiego” publikował artykuły w duchu orientacji frankfurckiej. Był żonaty z Julią Schimko, z którą miał trzech synów – Hermana Juliusza i Oskara, którzy również zostali pastorami oraz Teodora, znanego podróżnika, który przejął po ojcu zamiłowania przyrodnicze. Zmarł 9 lutego 1856 roku w Ustroniu. Jego metody upraw ogrodowych jeszcze w początkach XX wieku upowszechniał Jerzy Drozd i inni jego uczniowie.

Źródła:

Brożek L. 1968-1969. Pol. Śl. Biogr. 14. S. 495-496.

Golec J., Bojda S. 1993. Słownik biograficzny Ziemi Cieszyńskiej 1. S. 154.

Michejda F. 1906. Ks. Karol Kotschy, pastor zboru ustrońskiego. Cieszyn (portret).

Snoch B. 1997. Górnśląski Leksykon Biograficzny. Muzeum Śląskie. Katowice. S. 123-124.